

Georg Wilhelm Friedrich Hegel (1770-1831)

- Suur süsteemilooja: püüdis oma filosoofilise süsteemiga hõlmata kõiki filosoofilise mõtte valdkondi
- Üks tema teostest oli kolmeköiteline "Filosoofiateaduste entsüklopeedia"

Ajaloo filosoofia

Ajaloo filosoofia käsitleb järgmisi teemasid

- 1) ajaloo mõte ja suunitlus
- 2) ajaloo terviklikkus, seosed ajastute vahel
- 3) juhus ja paratamatus ajaloos
- 4) suurkuju roll ajaloos

Ajalugu on mõistuspärane

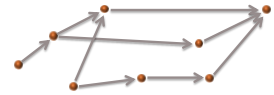
1. Ajalugu on seaduspärane
2. Ajalugu on sihipärane, tal on suund

Hegel:

"Kes mõistlikult vaatab maailma, sellele vaatab ka maailm mõistlikult vastu"

1. Ajalugu on seaduspärane

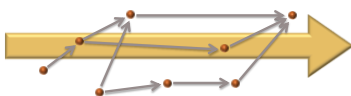
Ajalugu on selline:

Ajalugu ei ole selline:

2. Ajalugu on sihipärane, tal on suund

Ajalooline progress

Ajalooline progress seisneb vabaduse üha täielikumana (õigemana) mõistmises

Vabadus ei ole omavoli

Hegel:

“Enim levinud on ettekujutus vabadusest kui omavolist. ... Kui räägitakse, et vabadus seisneb selles, et saab teha, mida tahad, siis annab selline ettekujutus tunnistust täielikust mõttekultuuri puudumisest”

Vabadus ja paratamatus on ühitatavad

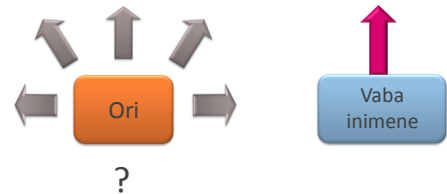
Hegel:

“Kui räägitakse paratamatusest, siis tavaliselt mõistetakse selle all välist tingitust, nagu näiteks mehaanikas: keha hakkab liikuma ainult välistõuke mõjul ja ainult selles suunas, millises ta tõuke sai. Kuid see on vaid väline, aga mitte seesmine paratamatus, sest viimane tähendab vabadust”

Orja (orjaliku mõtteviisiga inimese) ja vaba inimese võrdlus välise sunduse korral

Orja (orjaliku mõtteviisiga inimese) ja vaba inimese võrdlus ilma välise sunduseta

Maailmaajaloolised rahvad

- 1) idamaa rahvad
- 2) Vana-Kreeka ja Vana-Rooma rahvad
- 3) germaani rahvad

Inimesed on ajaloo tööriistad

Hegel:

“Kujutlustes näeb inimene tihti kõrgeid eesmärke ja suursuguseid tegusid, mida tahaks korda saata; ta mõtleb oma tähtsale rollile, mida tal oleks maailma hüvanguks õigus mängida. ... Me võime palju unistada, kuid see ei ole midagi muud kui liialdatud ettekujutus oma tähtsusest”

Maailmamõistuse kavalus

Inimesed püüdlevad oma eesmärkide poole ning ei märkagi, et tegelikult on nad vaid maailmavaimu tööriistad

Maailmamõistuse kavalus

Maailmamõistuse kavalust tõendavad tähelepanekud:

- tegude tulemuses sisaldub midagi enam kui inimene oli kavatsenud
- tulemus pöörduv inimese enda vastu

Ajaloo ironia

“Inimesed, kes kiitlesid sellega, et teostasid revolutsiooni, veendusid teisel päeval alati, et nad ei teadnud, mida tegid, et teostunud revolutsioon ei ole üldsegi sarnane sellega, mida nad tahtsid teostada. Seda nimetas Hegel ajaloo ironiaks...”

Kiri Veera Ivanovna Zassulitšile. 23. aprill 1885

Friedrich Engels
(1820-1895)

Maailmaajaloolised isiksused ehk maailmavaimu asjaajajad

1. Nende kavatsused on laiahaardelised
2. Nende kavatsused on kooskõlas ajaloolise vajadusega, ajaloo loogikaga

Kirjandus

- Joad, C. E. M. Sissejuhatus filosoofiasse. Tartu, 1996
- Koort, A. Hegeli dialektika. – Koort, A. Inimese meetod. Tartu, 1996
- Meos, I. Uusaja filosoofia. Peatükke filosoofia ajaloost. Tallinn, 2000
- Ovsjannikov, M. Hegel. Tallinn, 1974
- Plant, R. Hegel. Religioonist ja filosoofiast. Varrak, 2000
- Rebane, J. Tunnetusteooria põhiprobleemid. Tallinn, 1986
- Saarinen, E. Filosoofia ajalugu tipult tipule, Sokratesest Marxini. Tallinn, 1996